

POSTANOWIENIE

Dnia 8 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Michał Laskowski (przewodniczący)

SSN Jerzy Grubba

SSN Jarosław Matras (sprawozdawca)

w sprawie M. K.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu

w dniu 8 maja 2024 r.

z urzędu

w kwestii wznowienia postępowania kasacyjnego zakończonego postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 27 października 2023 r., I KK 92/23, o oddaleniu kasacji obrońców skazanego jako oczywiście bezzasadnych,

p o s t a n o w i ł:

1. na podstawie art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. wznowić postępowanie kasacyjne;

2. uchylić postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 października 2023 r., I KK 92/23 o oddaleniu jako oczywiście bezzasadnych kasacji wniesionych przez obrońców skazanego M. K. , a na podstawie art. 545 § 1 k.p.k. w zw. z art. 435 k.p.k. także w części oddalającej jako oczywiście bezzasadne kasacje wniesione przez obrońców skazanych A. K. i P. S. (P. S.) i kasacje obrońców skazanych M. K. , A. K. i P. S. (P. S.) przekazać do ponownego rozpoznania Sądowi Najwyższemu Izbie Karnej w postępowaniu kasacyjnym;

3. zwrócić skazanemu M. K. kwotę 150 zł uiszczoną tytułem opłaty od wniosku o wznowienie postępowania, a wydatkami postępowania o wznowienie obciążyć Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 27 października 2023 r., I KK 92/23, Sąd Najwyższy oddalił jako oczywiście bezzasadne kasacje obrońców skazanych: A. K. , P. S. (P. S.) i M. K. , wniesione od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 7 marca 2022 r., sygn. akt II AKa 183/20, zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 7 lutego 2020 r., sygn. akt III K 108/16.

W dniu 25 marca 2024 r. (data prezentaty) do Sądu Najwyższego wpłynęło pismo obrońcy skazanego M. K. zatytułowane „*Wniosek o wznowienie postępowania kasacyjnego zakończonych postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 27 października 2023 roku w sprawie o sygnaturze akt I KK 92/23 o oddaleniu kasacji jako oczywiście bezzasadnej*”. Z treści powyższego pisma wynika, że merytoryczną podstawą wznowienia postępowania kasacyjnego jest fakt orzekania w tym postępowaniu (w składzie jednoosobowym) przez sędziego Antoniego Bojańczyka, powołanego przez Prezydenta RP – postanowieniem z dnia 10 października 2018 r. (M. P. z 2018 r., poz. 1029) – na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3 – dalej jako ustawa o KRS), co zgodnie z pkt. 1 uchwały połączonych Izb Sądu Najwyższego: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 (OSNK 2020, z. 2, poz. 7) oraz uchwałą składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22 (OSNK 2022, z. 6, poz. 22) stanowiło bezwzględną przyczynę odwoławczą określoną treścią art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

W piśmie wskazano także na podnoszony w kasacjach obu obrońców skazanego zarzut dotyczący nienależytej odsady Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu w osobach sędziów A. R. i M. S. , powołanych na urząd sędziego Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu w tożsamym, wadliwym trybie, co wyznaczony do rozpoznania kasacji SSN Antoni Bojańczyk.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Na wstępie trzeba odnieść się do kwestii dopuszczalności wznowienia postępowania kasacyjnego. W świetle utrwalonego już orzecznictwa Sądu Najwyższego nie budzi wątpliwości dopuszczalność wznowienia postępowania, w którym Sąd Najwyższy orzekł o oddaleniu kasacji (zob. m.in. postanowienia SN: z dnia 14 czerwca 2023 r., II KO 73/22; z dnia 14 czerwca 2023 r. III KO 43/23; z dnia 21 czerwca 2023 r., V KO 30/22; z dnia 23 sierpnia 2023 r., II KO 75/23; z dnia 18 października 2023 r., I KO 33/23; z dnia 6 listopada 2023 r., I KO 56/23). W uzasadnieniu postanowienia SN w sprawie II KO 73/22 wskazano w sposób wnikliwy, z przekonującą argumentacją, dlaczego chybione jest stanowisko wyrażone w postanowieniu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2023 r., I KZP 17/22 i nie ma potrzeby tej argumentacji powielać. Sąd Najwyższy orzekający w tym składzie tę argumentację w całości podziela i przyjmuje ją za własną. Dodać trzeba, że w piśmiennictwie prawniczym pogląd wyrażony w postanowieniu w sprawie II KO 73/22 spotkał się z aprobatą, w przeciwieństwie do odmiennego poglądu wywiedzionego w postanowieniu Sądu Najwyższego w sprawie I KZP 17/22 (por. K. Lipiński, *Wznawianie postępowań zakończonych orzeczeniem nienależycie obsadzonego Sądu Najwyższego*, *Palestra* 2023, z. 12, s. 28-42; K. J. Leżak, *Wznowienie z urzędu postępowania zakończonego postanowieniem Sądu Najwyższego o oddaleniu kasacji w przypadku wadliwości w procedurze nominacji sędziego. Glosa do postanowienia składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego – Izba Karna z dnia 23 marca 2023 r., I KZP 17/22*, *OSP* 2024, z. 4, s. 61-67).

W niniejszej sprawie na etapie postępowania kasacyjnego zaistniała wskazywana w piśmie obrońcy skazanego M. K. bezwzględna przyczyna odwoławcza określona w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., w związku z czym niezbędne było wznowienie z urzędu postępowania kasacyjnego, w tym – w oparciu o przepis art. 435 k.p.k., stosowany odpowiednio w postępowaniu wznowieniowym (art. 545 § 1 k.p.k.) – również w odniesieniu do innych skazanych (A. K. i P. S.), objętych postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 27 października 2023 r., I KK 92/23 o oddaleniu kasacji jako oczywiście bezzasadnych, gdyż te same względy przemawiają za wznowieniem postępowania także i na ich rzecz.

Trzeba przypomnieć, że wznowienie postępowania z powodu uchybień stanowiących bezwzględne przyczyny odwoławcze z art. 439 § 1 k.p.k. możliwe jest wyłącznie z urzędu, a „wniosek” strony należy potraktować jako sygnalizację uchybienia (art. 9 § 2 k.p.k.), która wywołuje potrzebę podjęcia rozważań w zakresie przesłanek z art. 439 § 1 k.p.k. z urzędu (zob. np. postanowienia SN: z dnia 3 września 2020 r., V KO 57/20; z dnia 23 lutego 2022 r., III KZ 10/22). Stąd złożone przez obrońcę skazanego pismo

nazwane „wnioskiem” należało traktować wyłącznie w trybie sygnalizacji rozważenia potrzeby wznowienia postępowania z urzędu.

Rację trzeba przyznać autorowi pisma, że nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. zachodzi wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3). Wynika to w sposób jednoznaczny z pkt 1 powołanej w piśmie obrońcy, uchwały trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20. Jak to trafnie wywiedziono w szeregu orzeczeń Sądu Najwyższego wydanych po zapadnięciu tej uchwały, zachowuje ona moc obowiązującą, wiążąc wszystkie składy Sądu Najwyższego (art. 87 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1093 - dalej w tekście u. SN), a poglądu tego nie może zmienić fakt wydania przez Trybunał Konstytucyjny wyroku z dnia 20 kwietnia 2020 r., U 2/20, OTK-A 2020, poz. 61 (zob. w tym przedmiocie postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21, z dnia 29 września 2021, V KZ 47/21 i z dnia 21 stycznia 2022 r., III CO 6/22; uchwały Sądu Najwyższego: z dnia 5 kwietnia 2022 r., III PZP 1/22, OSNPIUS 2022, Nr 10, poz. 95; z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, OSNK 2022, z. 6, poz. 22 a także postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 27 lutego 2023 r., II KB 10/22 i z dnia 13 kwietnia 2023 r., III CB 6/23).

Z przedstawionego powyżej wywodu wynika w sposób oczywisty, że wydane przez Sąd Najwyższy – w składzie z udziałem sędziego Antoniego Bojańczyka – orzeczenie dotknięte jest, z uwagi na tryb powołania wyżej wymienionego na urząd sędziego Sądu Najwyższego, bezwzględną przyczyną odwoławczą, o której mowa w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Już na zakończenie dodać trzeba, że co do tego sędziego istotne jest także stanowisko wyrażone w wyroku ETPCz z dnia 8 listopada 2021 r., w sprawie Dolińska – Ficek i Ozimek przeciwko Polsce (skargi nr 49868/19 i 57511/19). W orzeczeniu tym Trybunał stwierdził, że nieprawidłowości w procesie nominacji sędziów do Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych (a do tej komórki organizacyjnej Sądu Najwyższego był pierwotnie powołany Antoni Bojańczyk) naruszyły legitymację tej Izby w takim stopniu, że w następstwie z natury wadliwej procedury nominacji sędziów nie posiadała ona, i nadal nie posiada, atrybutów „sądu”, który jest „zgodny z prawem” w rozumieniu art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (EKPC). Sama istota przedmiotowego prawa została zatem naruszona (pkt 353) i w świetle

powyższego oraz uwzględniając ogólną ocenę w ramach trzystopniowego testu przedstawionego w uzasadnieniu swojego wyroku, Trybunał stwierdził, że Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego, która rozpatrywała sprawy skarżących, nie była „sądem ustanowionym ustawą” (pkt 354).

Przyjęcie, że Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych nie jest sądem przewidzianym przez ustawę, musi skutkować stwierdzeniem, iż podjęcie czynności orzeczniczych w innej Izbie Sądu Najwyższego - Izbie Karnej przez sędziego Antoniego Bojańczyka na podstawie decyzji administracyjnej wydanej przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, nastąpiło bez dochowania wymogów określonych w art. 179 Konstytucji RP, a więc bez zachowania procedury przewidzianej dla ubiegania się o stanowisko w sądzie przewidzianym w Konstytucji RP. Trafnie wskazano w uzasadnieniu postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2023 r., II KK 82/23, że Konstytucja RP nie przewiduje możliwości powołania na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego przez Pierwszego Prezesa Sądu, a akt nominacji Prezydenta RP na stanowisko sędziego dokonywany jest w ramach określonego konkursu, dotyczącego konkretnego rodzaju sądu. Słusznie wskazano w tym postanowieniu, że osoba, która ubiegała się o stanowisko sędziego w danym sądzie, nie jest uprawniona do orzekania w innym rodzaju sądu, a akty nominacji na stanowiska w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych podejmowane były przez Prezydenta RP wyłącznie w ramach konkursu na stanowiska w tej Izbie.

Uwzględniając powyższe argumenty oraz mając na względzie opisany na wstępie, bezsporny fakt zaistnienia w postępowaniu kasacyjnym - zakończonym postanowieniem z dnia 27 października 2023 r. - nienależytej obsady Sądu Najwyższego, konieczne stało się wznowienie tego postępowania, uchylenie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 27 października 2023 r., I KK 92/23, i przekazanie sprawy Sądowi Najwyższemu do ponownego rozpoznania. W powtórnym postępowaniu konieczne jest podjęcie czynności pozwalających na uniknięcie tożsamego, jak w dotychczasowym postępowaniu kasacyjnym, uchybienia.

Wobec niezasadnego uiszczenia opłaty od pisma, które winno być potraktowane jako sygnalizacja wznowienia z urzędu, celowe stało się dokonanie jej zwrotu.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak na wstępie.

[J.J.]

[ms]